

Litevští důchodci se mnohem více než koronaviru, bojí smrtících vakcín. Očkování odmítá až 90% důchodců, kteří mají takto šanci dožít se opravdu vysokého věku

- CZ24 News | 23. dubna 2021

LITVA: Vakcinaci v největší pobaltské zemi provází chaos v očkovací strategii a také značná nedůvěra v oficiálně schválené preparáty. Zatímco v Česku chce být naočkováno přes 80 % seniorů, v Litvě se v některých oblastech nedaří dosáhnout ani desetiprocentní hranice.

Je všední dopoledne a na ulicích Kaunasu, druhého největšího litevského města, se pohybuje jen málo lidí. Většinou jde o důchodce směřující do nedalekého obchodního centra. Ačkoliv to už dva měsíce není povinné, bez roušek je jich na ulici jen zlomek. Zatímco ostatní je venku většinou nenosí, senioři mají leckdy na obličeji hned dvě roušky přes sebe. Strach starších lidí z viru je v celé Litvě patrný. Když jeden seniorský pár vidí blížícího se mladšího muže bez roušky, dokonce se zastaví, otočí se k němu bokem a oběma rukama si zakrývají obličej pokrytý maskou. Až když se kolemjdoucí vzdálí, pokračují v chůzi.

Je sice už polovina dubna a podle harmonogramu očkování mohou být alespoň jednou dávkou imunizovány všechny osoby starší 65 let, které o to projeví zájem. Jenže to ještě zdaleka nenastalo.

Karanténa ve Vilnius. Foto: Vojtěch Drbohlav

Vakcínu dostane téměř každý, kdo o ni projeví zájem

Litevské očkování proti koronaviru totiž provází velká skepse směrem k vakcínám a jejich odmítání zejména ze strany seniorů. A tak zatímco starší lidé odmítají, země s 2,7 milionem obyvatel už stihla naočkovat kromě zdravotníků, lékárníků, sociálních pracovníků, učitelů či chronicky nemocných také poslance, prezidenta, premiérku, starosty, maturanty, zaměstnance velkých podniků, anebo prodavačky a prodavače, kteří o to měli zájem.

Ochota lidí nechat se vakcinovat je ale právě to, co očkování Litevců a zároveň cestu ze současného lockdownu, brzdí. Lidé vakcínám zkrátka nedůvěřují. Mimořádně špatnou reputaci má zejména britsko-švédská látka Vaxzevria (dříve AstraZeneca). Očkování touto látkou zde bylo v březnu na několik dní přerušeno v době, kdy některé státy a EMA prověřovaly její možné nežádoucí účinky. Následně se jí nechali očkovat již zmiňovaní političtí představitelé. Ani to ale nepomohlo.

Zatímco senioři v jiných státech Evropy včetně České republiky čekají v dlouhých pořadnicích na pozvánku k očkování několik týdnů, v Litvě je situace zcela opačná. Některé vakcíny se hromadí na skladech jednotlivých obcí a měst a aby neexpirovaly, dochází k tomu, že už jsou podávány prakticky každému, kdo o ně projeví zájem. Jedním z nich je i muž kolem třicítky, který nechce být

jmenován. Do hlavního města Vilnius se přijel naočkovat z Kaunasu proto, že se mu zde podařilo zaregistrovat se k vakcíně od společnosti Pfizer/BioNTech, která byla, tak jak se v Litvě stává často, zrovna volná.

Jak je možné, že se mladý člověk dostal k vakcíně, i když podle vládního harmonogramu na to ještě zdaleka nemá nárok? „Nevím, jak to, že mi systém umožnil registraci, a proč zrovna ve Vilnius, kde jsem nikdy neměl registrované bydliště,” říká muž, který je momentálně, stejně tak jako 9,6 % ostatních Litevců nezaměstnaný. Právě nezaměstnanost je mimochodem jeden z dalších problémů, jenž největší baltskou zemi v posledních měsících zatěžuje, kvóta lidí bez práce je tu třetí nejvyšší v EU.

Litevská metropole Vilnius. Foto: Vojtěch Drbohlav

Stát se snaží lidi motivovat, aby se přece jen očkovat nechali. Rozesílá zprávy elektronickou poštou, [posílá upozornění](#) na mobilní telefony, vyvěšuje plakáty a využívá placené reklamy na sociálních sítích. Vakcín na skladech však přibývá a ze strachu před možnou expirací se relativně často rozšiřuje okruh osob možných očkovat. Vilnius už druhý dubnový týden dokonce začal zvat k očkování občany starší 55 let, i když to ještě vládou oficiálně dovoleno není. Za několik dní má být také zahájeno očkování vysokoškolských studentů, univerzity v těchto dnech začínají s registracemi na termíny.

Litva, která už několik týdnů čelí třetí koronavirové vlně a šířící se britské mutaci, začíná zápolit se zaplněnými nemocnicemi zejména v metropoli, kde podle prohlášení zdravotníků zbývá už jen pár

covidových lůžek. A to i přesto, že podle vládního harmonogramu už by alespoň jednou dávkou vakcíny měli být chráněni všichni senioři, což by mělo přinést efekt postupného snižování tlaku na nemocnice.

V nejhorších oblastech je proočkovanosť pod deseti procenty

Zatímco ve větších městech se daří seniory očkovat a například ve Vilniusu už byla vakcína podána 55 % důchodců, nejpomalejší je v Litvě očkování v regionu Šalčininkai, kde v první polovině dubna bylo první dávkou chráněno jen 7,7 % obyvatel, což je zhruba půlka litevského průměru. Jde navíc o podíl ze všech obyvatel, mezi očkovánými tak nejsou zahrnuti jen senioři, ale také prodavači, maturanti, učitelé a další prioritní skupiny. Pro srovnání – v polovině dubna bylo v Česku naočkováno přes 85 % seniorů starších 80 let a 52 % z věkové kategorie 70-79. Zájem o vakcinaci pak projevil přes 80 % lidí z této kategorie.

Strach seniorů z koronaviru je sice patrný jak v Česku, tak i v Litvě, v baltské zemi mají ale někteří větší strach ze samotné vakcinace než ze samotné nemoci. Patrné je to právě v Šalčininkai. „Nebojím se, protože jsem stará žena. Potřebujete tady mladé lidi,” řekla veřejnoprávní televizi LRT šestaosmdesátiletá Marija Gatavecka k možné nákaze koronavirem. Očkována prý nebyla, protože má slabé srdce.

Litevští senioři si všímají zejména mediálního šumu kolem vakcíny Vaxzevria, kterou se v Litvě na pár dní přestalo očkovat, aby posléze vakcinace tímto preparátem byla záhy znovu obnovena. Evropská agentura pro léčivé přípravky (EMA) začátkem dubna uvedla, že zkoumala 86 případů tromboembolických potíží, z nichž 18 skončilo úmrtím. Celkově ale byl tento preparát celosvětově podán desítkám milionů osob, a tak EMA uvedla, že je Vaxzevria “velmi efektivní a její přínos v boji proti nemoci covid-19 stále převyšuje možná rizika”.

Strach z AstraZeneky

„Prostě jsme si toho všimli,” říká k dění kolem látky Vaxzevria 75letý Ivanas Kodis. Vakcínu podle svých slov nechce. „Chci klidně počkat na svou smrt, koronaviru se nebojím,” svěřil se televizi LRT. Toho si všímá také starosta Šalčininkai Zdzislavas Palevičius, který upozorňuje na to, že někteří senioři považují vakcínu za větší riziko než samotnou nemoc.

Podle administrativního ředitele okresu Šalčininkai Josifa Rybaka se stává, že jakmile lidé čekající ve frontě na vakcínu zjistí, že se zrovna podává látka Vaxzevria, většina z nich odejde zpět domů, aniž by se nechala očkovat. Litva tak před časem změnila strategii. Zatímco se jiné státy, například Švédsko nebo Německo, rozhodly podávat vakcínu Vaxzevria výhradně občanům starším 65 let, Litva naopak seniorům podává především Pfizer, a to kvůli tomu, že senioři Vaxzevrii odmítají.

Do vakcinace se příliš nehrnou ani prodavačky z obchodů, kterým vláda vakcinaci umožnila již před několika týdny. „Ještě jsem se nerozhodla, jestli chci vakcínu, nebo ne. Sousedé se taky moc nenechávají očkovat...,” hovořila o očkování v rozhovoru s televizí LRT jedna z prodavaček ve městě Šalčininkai.

Nepříliš velký zájem o vakcínu nebyl v minulých týdnech ani v Marijampolė, městě nacházejícím se poblíž hranic s Polskem a Kaliningradskou oblastí. A to ani přesto, že ještě donedávna bylo jednou z nejvíce zamořených oblastí koronavirem v celé zemi.

Očkováno zde chce být podle televize LRT zhruba 13 % obyvatel. V prvních dnech se tu nechaly vakcinovat převážně jednotky prodavačů a prodavaček. Některé z nich k tomuto kroku přiměla

až motivace ze strany jednoho z maloobchodních řetězců Gulbelė, který se rozhodl nabídnout každému ze zaměstnanců bonus ve výši 20 eur k jejich mzdě (v přepočtu asi 520 korun).

Fronta na očkování v Kaunasu, 12. února 2021. Foto: Vojtěch Drbohlav

Čekání na Sputnik

Podobně jako v mnoha ostatních zemích, i v Litvě čekají někteří výhradně na dosud neschválenou vakcínu Sputnik V, kterou vyvinuli ruští vědci. Podíl takových zájemců je nicméně nižší než v některých střeoevropských státech, jako jsou Maďarsko, Slovensko, Rakousko nebo Česko, kde oproti Pobaltí dlouhodobě panuje více proruských nálad.

Zájem o Sputnik V potvrzuje ředitelka zdravotnického zařízení v Šalčininkai Danelja Laimutė Sliževska. „Starší žena sem přišla za sekretářkou a zeptala se, kdy bude k dispozici vakcína Sputnik V. Až ji obdržíte, nezapomeňte zavolat,“ nechala se podle ředitelky slyšet. Litva, v níž však panují většinově spíše protiruské postoje, už v předchozích měsících prohlásila, že vakcínu Sputnik V kupovat nebude.

Nyní zemi čeká klíčových několik týdnů a také výzev: jednak se vypořádat s třetí vlnou, a jednak s vakcinací seniorů.

Zdroj: <https://echo24.cz/>